

Pfv.IV.20.981/2014/4.szám

A Kúria a Bányácski Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bányácski Gyula ügyvéd) által képviselt I. rendű és II. rendű felpereseknek a .. jogtanácsos által képviselt Magyar Állam (képviselője a KIM Jogi Szolgáltatási Főosztály) alperes ellen kártalanítás megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 3.P.92.253/2011. számon megindított és a Fővárosi Törvényszék 41.Pf.640.951/2013/3. számú jogerős ítéletével befejezett perében az alperes által 65. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felpereseknek személyenként 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 230.000 (kétszázharmincezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a PKKB.. számú végzésével 2008. január 26-án rendelte el a felperesek előzetes letartóztatását, amely 2008. július 24-ig állt fenn. A PKKB a .. számú 2011. május 25-én jogerőre emelkedett ítéletével a felpereseket az ellenük emelt vád alól felmentette.

A felperesek keresetükben az előzetes fogvatartás miatt kártalanítás iránti igényt terjesztettek elő a perben. Az I.r.

felperes 1.800.000 forint, a II.r. felperes 3.000.000 forint és járulécai megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I.-II.r. felpereseknek 1.000.000-1.000.000 forintot és késedelmi kamatát.

A felperesek és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I.r. felperes tekintetében helybenhagyta, a II.r. felperes vonatkozásában részben megváltoztatta, a marasztalási összeget 1.300.000 forintra felemelte. A perköltséget az II.r. felperes vonatkozásában 75.000 forintra felemelte, a II.r. felperest 118.800 forint kereseti illeték megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzte, és megállapította, hogy a le nem rótt kereseti illetéket a személyes illetékmentessége folytán az állam viseli. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a II.r. felperesnek 10.000 forint fellebbezési részköltséget. Úgy rendelkezett, hogy a felek ezt meghaladó fellebbezési költségeiket maguk viselik. Az I.r. felperest 64.000 forint fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte. A II.r. felperes által le nem rótt 136.000 forint és az alperes által le nem rótt 160.000 forint fellebbezési illetékről úgy határozott, hogy azt az állam viseli.

Az alperesnek azt a hivatkozását, miszerint a felperesek megkíséreltek megszökni a hatóság elől, és ez a kártalanítást kizáró oknak minősül, nem tartotta megalapozottnak a másodfokú bíróság. Megállapította, hogy a felperesek még nem voltak a hatóság őrizetében. A feltartóztatásukat kísérelte meg a rendőrség, amikor a felperesek gépkocsijukkal elhajtottak, és nem tettek eleget a rendőri felszólításnak. A rendőrségi jelentés azt tartalmazza, hogy az intézkedő járőr az ügyelet utasítására a .. szám alatti ingatlanhoz ment, mivel annak riasztója megszólalt. Amikor odaért, észlelte, hogy egy gépkocsi indul felé, amelyben két férfi tartózkodott. Ezt követően a járőr visszatolatott, és a gépkocsi után indult. Majd a gépjármű az .. utcába fordult, és az ott közlekedő egyik járműnek ütközött, amely az árokba került. Ezután követte a balesetet okozó járművet, és segítséget kért a megállításához, amire több más rendőrautó segítségével néhány utcával odébb került sor. A gépjármű megrongálódott, vezetője gyalog kísérelt meg továbbmenni, az őt utolérő rendőrre kést fogott, amit a rendőr szolgálati fegyverének beélesítését látva eldobott. Az I.r. felperest a gépkocsiban bilincselték meg. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy a felperesek nem voltak a hatóság őrizetében, így a szökésük fogalmilag kizárt. Magatartásuk legfeljebb elrejtőzésre tett kísérletként értékelhető, de az nem kártalanítást kizáró ok. Megállapítható volt, hogy a felpereseknek a másik járművel való ütközésükig nem volt indokuk arra, hogy a helyszínről elmeneküljenek. A rendőri jelentés sem tartalmaz olyan előadást, amiből arra következhetne volna, hogy a

járőrök őket kívánják megállítani. Azzal sem lehettek tisztában, hogy egy valószínű bűncselekmény helyszínének közelében tartózkodnak, így nem ismerhették fel, hogy a Be. 43. § (1) bekezdése szerinti terheltnak minősülnek. Egy közterületi rendőri intézkedés, illetve az annak való ellenszegülés nem minősül egy más tárgyú büntetőeljárás megindításának, ugyanis a büntetőeljárás a Be. 164. § (1) bekezdése szerint a nyomozással kezdődik. Egy közterületi rendőri intézkedés alól való kibúvás megkísérlése a kártalanítást kizáró okként nem állapítható meg.

A felperesek fellebbezésével kapcsolatban azt fejtette ki a másodfokú bíróság, hogy a II.r. felperes egészségi állapotára adott kiegészített igazságügyi orvosszakértői vélemény nem ellentmondásos, kellően indokolt és megalapozott. Nem volt indok tehát a további szakértői bizonyításra. A II.r. felperesnél a pánikbetegség tünetei az előzetes fogvatartás során jelentkeztek. A betegség alapvonásait, tehát a kiváltó okokat a II.r. felperes már magában hordozta, a fogvatartás volt az a mozzanat, ami ezeket a felszínre hozta. Ezt támasztotta alá a szakvélemény kiegészítése, amely szerint a BV. intézetbe kerülés lehetséges komponensként jöhet szóba a pánikbetegség kialakulásában. A többi elem természetes kóroku betegség, amit a pánik tünetegyütteseként élt meg a II.r. felperes. Ezzel nincs ellentmondásban a 49. számú szakvélemény kiegészítés, amely megállapította, hogy a pánikbetegség nem az előzetes fogvatartás miatt alakult ki. A 60. számú kiegészítés arra mutatott rá, hogy a felperesnél a rendelkezésre álló adatok alapján nem véleményezhető, hogy a BV. intézetben pánikrohamon esett át. A szakvéleményből és kiegészítéseiből arra a következtetésre jutott a másodfokú bíróság, hogy a II.r. felperesnél az előzetes letartóztatás rész oki összefüggésben van a kialakult, de kezelhető pánikbetegséggel. Mindez olyan személyiségi jogi hátrány, amit a bíróságnak értékelnie kell. Ezért a nem vagyoni kárpótlás összegét 1.300.000 forintra emelte fel a II.r. felperes esetében. Az I.r. felperes javára megítélt nem vagyoni kárpótlás összegét felemelő indokot nem talált a másodfokú bíróság. A közismert, fogva tartással szükségképpen együtt járó hátrányokon túl az I.r. felperes mást nem bizonyított, így az összeg arányban áll az elszenvedett szabadságkorlátozás jellegével, tartamával.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését kérte az elsőfokú ítéletre is kiterjedően, és a kereset elutasítását indítványozta a Be. 580. § (3) bekezdés a) pontjában foglalt kizáró ok fennállására tekintettel. Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok az iratokkal ellentétesen jutottak arra a következtetésre, hogy a felperesek a kényszerintézkedés elrendelésére nem adtak okot, és nem valósították meg a Be. 580. § (3) bekezdés a) pontjában foglalt kizáró okot, így a felpereseknek

jár kártalanítás, továbbá a jogszabályok téves értelmezésével jutottak arra a következtetésre, hogy a felperesekkel szemben a Be. 530. § (3) bekezdésében foglalt kártalanítást kizáró ok nem áll fenn. Az elkövetés idején hatályos, a rendőrségről szóló 1994. XXXIV. törvény (Rtv.) 1. § (2) bekezdés e) pontja szerint a rendőrség általános bünyügyi nyomozóhatósági jogkört gyakorol. A Be. 170. § (4) bekezdése alapján nyomozás elrendelése nélkül indul meg a nyomozás, ha az ügyész vagy a nyomozóhatóság bizonyítási eszközök bizonyítására az elkövetéssel gyanúsítható személy kilétének megállapítása, elrejtőzésének, bűncselekmény befejezésének vagy újabb bűncselekmény elkövetésének megakadályozása végett, vagy késedelmet nem tűrő más okból nyomozási cselekményt végez. Az Rtv. 19. § (1) bekezdése alapján a rendőri intézkedésnek mindenki köteles magát alávetni. Tévesnek tartotta azt az értelmezést, hogy szökés alatt a hatóság őrizetéből történő kivonást kell csak érteni. Arra ugyanis sor kerülhet az után is, miután a rendőr intézkedni kíván a feltételezett elkövetővel szemben, aki a rendőri utasításnak ellenszegülve megkísérel elszökni az intézkedés végrehajtása elől. Ez az intézkedés tekinthető a büntetőeljárást megindító nyomozati cselekménynek. A kizáró ok vizsgálata során a bíróságnak a büntetőeljárás megindítását megelőző, és az ahhoz vehető folyamatot is vizsgálnia kell. Olyan cselekmény is eredményezheti a kártalanításból való kizárást, amit a terhelt az eljárási cselekmény lényegéből fakadóan az alapos gyanú hivatalos közlését megelőzően tanúsított. Kifogásolta, hogy lényeges körülményként figyelmen kívül maradt az eljárásban, hogy a felperesek magatartása azt a célt szolgálta, ne kerüljenek a hatóság őrizetébe. Így azzal, hogy a bíróság kimondja, a szökés kísérletét csak akkor valósíthatták volna meg, ha már őrizetbe kerültek, lehetetlenné teszi a Be. 580. § (3) bekezdésének a) pontja szerinti kizáró ok, a szökés kísérletének megállapíthatóságát. Hivatkozott a 41/2003. (VII.2.) AB határozatra, ami szerint a védelemhez való jog nem terjed ki az elrejtőzésre, illetve a szökésre, nem sért alkotmányos alapjogot az, hogy a törvény kizárja az előzetes letartóztatásért járó kártalanításból azt, aki az elrejtőzéssel, a szökéssel, illetve a szökés megkísérlésével az eljárási kényszer-cselekményre okot adott. A felperesek szökési kísérletének tényét közokiratok, rendőri jelentések, valamint maguknak a felpereseknek a nyilatkozata is alátámasztják, miszerint a rendőrség elől menekültek. Tehát tudatában voltak annak, hogy az intézkedés ellenük irányul, mégis megpróbálták kivonni magukat alóla. A Fővárosi Bíróság 30.Bnf.249/2008. számú végzése tényként rögzíti, hogy a felperesek szökést kíséreltek meg, az eljárási kényszer-cselekményre tehát okot adtak. Erre is tekintettel rendelte el előzetes letartóztatásukat. Az alperes érvelése szerint a felpereseknek az előzetes letartóztatás elrendelésére a szökés kísérlete okot adott, így saját felróható magatartásuk miatt nem jár kártalanítás.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték, annak helyes indokai alapján.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 580. § (1) bekezdés II. pont a) pontja értelmében kártalanítás jár az előzetes letartóztatásért, ha a bíróság a terheltet felmentette. A (3) bekezdés a) pontja kimondja, hogy az (1)-(2) bekezdés esetén sincs helye kártalanításnak, ha a terhelt, a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozóhatóság elől elrejtőzött, megszökött, szökést kísérelt meg.

A kártalanítás megfizetése iránt indított eljárásban az alperest terheli annak bizonyítása, hogy az az igényt előterjesztő felet a Be. 580. § (3) bekezdése szerinti kizáró okok miatt nem illeti meg (Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.20.199/2011/4.).

Jelen ügyben tényként volt megállapítható, hogy a felperesek 2008. január 26. napjától 2008. július 24. napjáig előzetes letartóztatásban voltak. Az volt vitatott a felek között, hogy a felperesek magatartása alapot ad-e a szökés megkísérlésének a megállapítására.

Az alperes hivatkozott az Rtv. 19. § (1) bekezdésére, amely szerint a rendőri intézkedésnek mindenki köteles magát alávetni. Jogi érvelése szerint a büntetőeljárást megindító nyomozati cselekménynek minősül az az intézkedés, amikor rendőri utasítást adtak ki arra nézve, hogy a felpereseket elfogják.

Az ügyben eljáró bíróságok a perben rendelkezésre álló bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően mérlegelték, döntésük kirívóan okszerűtlen, iratellenes megállapítást nem tartalmaz. Helytállónan ítélték meg a felperesek magatartását, amikor azt állapították meg, hogy az nem ad alapot a szökés megkísérlésének megállapítására.

A Kúria jogi álláspontja szerint az alperes felülvizsgálati kérelemben előadott érvelése, a Be. 170. § (4) bekezdésére és az Rtv. 19. § (1) bekezdése nem cáfolja a jogerős ítélet által kifejtetteket.

Nem állapítható meg, hogy a felperesek az ellenük folyó büntetőeljárás tényéről tudomással bírtak, a hatóság őrizetében álltak, ezért magatartásuk nem minősül szökésnek. Az előzetes letartóztatás elrendeléséről szóló másodfokú végzésből is kitűnően, nem a Be. 129. § (2) bekezdés a) pontja, hanem annak b) pontja alapján került sor a kényszerintézkedés alkalmazására, mert a szökés, elrejtőzés tényének megállapításához az elfogatóparancs ténye szükségszerű előfeltétel, amely jelen esetben nem állt fenn. A büntető bíróság jogi értékelése szerint a felperesek rendőri intézkedés során tanúsított magatartása kizárólag a b) pont szerint (szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a

jelenléte másképp nem biztosítható) alapozta meg előzetes letartóztatásukat.

Helyesen mutatott rá a jogerős ítélet, hogy az elrejtőzésre tett kísérlet pedig nem zárja ki a kártalanítást. Az alperes tehát a perben nem igazolta azt, hogy a kártalanítást kizáró ok áll fenn, ezért a felperesek keresete megalapozott volt.

A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése szerint az alperes köteles a felperesek felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14.§-a alapján a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2014. szeptember 17.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. előadó bíró, dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Vné

tisztviselő